

Членом Союзу можна стати як індивідуально – фізичному лицу старше 14 лет, так и колективно – колективом підприємства, організацій.

С допомогою таких організацій ведеться більш точний учет образования этого вида туризму по всім регіонам України и также при допомозі проведення семінарів и выездов обміну і обмін опытом владельцев усадеб.

Выводи поданому дослідженню и перспективи дальніших разработок в этом напрямленні.

Таким образом, сільський зелений туризм можна розглядати як одну из сфер збереження и розвитку економіки села в Україні и АР Крим. Помімо вкладу в національний дохід країни, створення робочих місць, этот вид туризму виконує функцію вирівнювання економічно відсталих регіонів. Однак нормативно-правова база несовершенна: нет отдела и отчетов в статистиці указующее количество усадеб на території, и количестве туристів посетивших сільські садиби. Також відсутня підтримка держави и органів місцевої влади, що в свою чергу помітно сдерживает розвиток этого вида туризму. Денежна мотивація и створення програм розвитку этого вида туризму помітно збільшило не тільки кількість усадеб, но и заинтересованность самих владельцев підвищити рівень обслуговування и комфортності усадеб. Процес управління здійснюється в основному самими власниками усадеб, багато з яких не мають відповідного опыта в даній сфері, а это снижает прибутковість. Відповідне образование в даній області и обмін опытом помітно підвищить якість управління в садах.

Источники и література:

1. Васильев В. Туризм сільський зелений / В. Васильев, Н. Васильева. – К. : ТОВ «АДЕФ–Україна», 2003. – 64 с.
2. Рутинський М. Й. Сільський туризм : навч. посіб. / М. Й. Рутинський, Ю. В. Зінко. – К. : Знання, 2007. – 271 с.
3. Закон України «О туризме»: от 15.09.1995г., №324/95-ВР : [Електронний ресурс]. – Режим доступа : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/324/95-вр>.
4. Закон України «О личном крестьянском хозяйстве»: от 15.05.2003г., №742–ВР : [Електронний ресурс]. – Режим доступа : <http://forum.zku.org.ua/viewtopic.php?p=2436>
5. Квартальнов В. А. Теория и практика туризма : учеб. / В. А. Квартальнов. – М. : Финансы и статистика, 20003. – 672 с.
6. Сільський туризм, проблеми и пути их решения : материалы семінара / ред. Н. Гордецкая. – Бахчисарай : Сонат, 2007. – 127 с.

Штимер Л.Т.

УДК 338

АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ПОТЕНЦІАЛУ МАТЕРІАЛЬНИХ РЕСУРСІВ ПІДПРИЄМСТВА

Постановка проблеми. Економіка нашої країни все в більшій мірі набирає ринковий характер, при цьому підприємства для оцінки своєї діяльності продовжують застосовувати лише стандартні методики фінансового аналізу, що базуються на розрахунку різних коефіцієнтів фінансової стійкості, платоспроможності і т.п. Багато підприємств на даний час вже накопичили за своєю спиною цінний «багаж» інформації про свою виробничо-господарську діяльність, проте, як користуватися даною інформацією при підготовці стратегічних управлінських рішень, керівники і менеджери підприємств, як правило, не знають.

Через ці і багато інших причин, сьогоденні технології, за допомогою яких сучасне підприємство може здійснити оцінку свого стану і розробити ефективні і результативні стратегії майбутнього розвитку, перебувають під впливом значних змін.

В зв'язку з цим різко зростає питання про вибір інструментів оцінки і аналізу потенціалу матеріальних ресурсів підприємства, які дозволять оперативно визначити внутрішні можливості і слабкості господарської одиниці, виявляти приховані резерви в цілях підвищення ефективності її діяльності.

Перехід економіки до ринкових відносин ставить нові завдання у сфері зниження витрат, а також економії всіх видів ресурсів. Актуальними ці питання стали тому, що різко скоротилися темпи зниження собівартості промислової продукції. Слід зазначити, що достатню наявність палива і сировини у минулому в нашій країні використовували вкрай неефективно. Тому ефективне використання матеріальних ресурсів є важливою умовою поліпшення збалансованості потреб і обсягів виробництва, а також зменшення їх витрат.

Аналіз досліджень та публікацій з проблеми. Сучасна наука має у розпорядженні широкий набір методів аналізу та оцінки ресурсного потенціалу підприємства. Дослідженням проблеми щодо вдосконалення процесу аналізу матеріальних ресурсів та ефективності їх використання на підприємстві займалися такі вчені, як Бутинець Ф.Ф., Гетьман О.О., Мних Є.В., Зеваков А.М., Манн Р., Попович П.Я., Савицька Г.В., Крушельницька О.В. та інші науковці, які зробили вагомий внесок у вирішенні питання аналізу матеріальних ресурсів в системі управління підприємством.

Системні дослідження І.П. Отенко присвячено аналізу й оцінці відповідності потенціалу місці та цілям підприємства, а також визначенню характеру його розвитку. Окрім теоретичні положення оцінки

ефективності використання економічного потенціалу розроблено авторським колективом на чолі з проф. О.Ф. Балацьким.

Беручи до уваги існуючі розробки і теоретичні положення, слід зауважити, що методологічне підґрунтя оцінки реалізації потенціалу залишає простір для дискусій і наукових пошуків.

Проте більшість теоретичних концепцій розвитку ресурсного потенціалу, його структури, властивостей та оцінки, що лежать в основі його аналізу, є недостатньо обґрунтованими або суперечливими.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. В економічній літературі приділена недостатня увага оцінці ефективності використання ресурсного потенціалу. Це, в свою чергу, негативно вплинуло на формування методології та методики його аналізу на підприємствах. Тому, постає об'єктивна необхідність у нових підходах до методики аналізу та оцінки ефективності використання потенціалу матеріальних ресурсів підприємств.

Мета дослідження. Метою даного дослідження виступає пошук аналітичних можливостей комплексної оцінки та аналізу використання потенціалу матеріальних ресурсів та визначення шляхів підвищення ефективності використання матеріальних ресурсів підприємства.

Виклад основного матеріалу. Сучасні умови господарювання, які ґрунтуються на попиті та пропозиції, конкурентній боротьбі, примушують українські підприємства швидко адаптуватись до змін ринкового середовища та уникати необґрунтованого ризику.

Будь-яке господарське рішення оцінюється за його кінцевими результатами. Одним з головних факторів, що впливає на його величину, є рівень матеріальних запасів. Тому стабільна забезпеченість матеріальними ресурсами та ефективність їх використання є необхідною умовою функціонування та розвитку будь-якого підприємства.

На нашу думку, потенціал матеріальних ресурсів – це сукупність речових елементів, що призначені для виробництва продукції, виконання робіт, надання послуг, обслуговування виробництва та спрямовані на досягнення максимально можливого випуску продукції, використання яких забезпечує досягнення поставленої мети та цілей підприємства.

Іншими словами, потенціалом матеріальних ресурсів виступає можливість підприємства виготовляти максимальну кількість продукції виходячи з кількості матеріальних ресурсів, які є в наявності, і їх матеріаловіддачі (при тих умовах виробництва в якому функціонує підприємство) за умови, що виробництво повністю забезпечене основними виробничими засобами і відповідними трудовими ресурсами, з врахуванням не тільки кількості, але і якості персоналу.

Відповідно до Положення (стандарту) бухгалтерського обліку № 9 “Запаси”, матеріальними ресурсами треба вважати запаси предметів праці, які включають сировину, основні матеріали, комплектуючі вироби та інші матеріали, що призначені для виробництва продукції, виконання робіт, надання послуг, обслуговування виробництва та адміністративних потреб і наявність яких є необхідною умовою ритмічної роботи підприємства [1].

При проведенні аналізу матеріальних ресурсів велике значення має визначення межі, далі якої не потрібно дрібнити дослідження цілого з тим, щоб не було втрачено його специфіки. В результаті чого, межа аналізу ефективного використання матеріальних ресурсів звичайно визначається його цілями і завданнями, а програма та зміст аналізу – особливостями досліджуваного об'єкта та його цільовою орієнтацією.

Цілі аналізу ефективного використання матеріальних ресурсів полягають в одержанні найбільш інформативних ключових параметрів, які дають об'єктивну й точну оцінку наявності в підприємства різних видів матеріальних ресурсів з погляду забезпечення його конкурентоспроможності, уможливають оцінку ефективності управлінських рішень щодо формування портфеля замовлень на матеріальні ресурси, виявлення резервів підвищення ефективності використання ресурсів, розробку заходів для їх мобілізації.

Економія сировинних ресурсів забезпечує збільшення випуску продукції, зниження норм витрат сировини і, як наслідок, - зниження собівартості продукції.

Основними завданнями аналізу ефективності використання сировини і матеріальних ресурсів є [2, с.89; 3, с. 173-174; 4, с. 129]:

- оцінка забезпеченості підприємств сировиною і матеріальними ресурсами;
- визначення рівня ефективності використання сировини і матеріальних ресурсів;
- розрахунок впливу різних чинників на показники ефективності використання сировини і матеріальних ресурсів;
- виявлення резервів та розробка заходів по ефективному використанню сировини і матеріальних ресурсів;
- аналізується якість придбаних матеріалів, комплектність поставки;
- оцінюються постачальники матеріалів, відпрацьовується механізм своєчасного укладення договорів;
- проводиться контроль за виконанням договірних зобов'язань, якщо існує потреба вводяться штрафні санкції до постачальників;
- пошук джерел економії ресурсів і зниження матеріаломісткості продукції.

Виходячи з перерахованих завдань основними напрямками аналізу є забезпечення підприємств сировиною і матеріальними ресурсами під виробничу програму та їх ефективне та раціональне використання.

Для характеристики ступеня ефективності використання матеріальних ресурсів застосовується система техніко-економічних показників (основним з яких є матеріаломісткість):

- матеріаломісткість;
- матеріаловіддача;
- коефіцієнт використання матеріальних ресурсів;
- розмір відходів матеріалів;
- коефіцієнт виходу готової продукції з одиниці переробленої сировини.

Матеріаломісткість продукції (*ММпр*) є вартісним показником, який відображає рівень матеріальних витрат підприємства (без амортизації) на одиницю продукції або на одну гривню виготовленої продукції і визначається як відношення загальної суми матеріальних витрат підприємства до обсягу виготовленої підприємством продукції.

Крім загальної матеріаломісткості, що визначає частку загальних матеріальних витрат, які припадають на одиницю продукції, розрізняють абсолютну та питому матеріаломісткість [5, 6].

Абсолютна матеріаломісткість - це витрати основних видів сировини і матеріалів за абсолютними значеннями, що припадають на фізичну одиницю виготовленої продукції.

Питома матеріаломісткість відображає витрати основних видів сировини і матеріалів на одиницю експлуатаційної характеристики продукції.

Показником, оберненим до матеріаломісткості, є матеріаловіддача (*МВпр*). Вона характеризує вихід продукції з кожної гривні витрачених матеріальних ресурсів та обчислюється як відношення обсягу виготовленої продукції у грошовому вимірнику до загальної суми матеріальних витрат.

Під час виробничої діяльності підприємства спостерігаються відхилення фактичних показників витрачання матеріальних ресурсів від планових. Для оцінки ступеня додержання встановлених норм витрат матеріальних ресурсів обчислюють такі показники.

Коефіцієнт використання матеріальних ресурсів (*Квм*) характеризує частку корисних витрат матеріальних ресурсів у їх загальній нормі. Розрізняють плановий та фактичний коефіцієнт використання матеріалів.

Плановий коефіцієнт ($K_{в.м}^{пл}$) обчислюється як відношення чистої ваги виробу (*Мч*) до норми витрат сировини або матеріалів (*Нм.р*).

Фактичне значення коефіцієнта використання матеріалів ($K_{в.м}^{ф}$) визначається відношенням чистої ваги виробу до фактичних витрат матеріалів (*Мзаг*).

Розмір відходів матеріалів характеризується коефіцієнтом, який визначає частку відходів у загальних витратах матеріалу.

Коефіцієнт виходу готової продукції з одиниці переробленої сировини застосовується на підприємствах тих галузей, де переробляють первинну сировину, наприклад на підприємствах цукрової промисловості під час визначення виходу цукру з буряків, на підприємствах кольорової металургії при визначенні видобутку міді з руди тощо. Значення цього коефіцієнта обмежується вмістом корисної речовини у сировині, що переробляється.

Після аналізу загальних показників використання сировини і матеріальних ресурсів в цілому по підприємству доцільно розрахувати показники матеріаломісткості та матеріаловіддачі окремих видів готової продукції.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Отже, формування та ефективність використання потенціалу матеріальних ресурсів є значною мірою визначальним фактором при вивченні ефективності й темпів зростання виробництва. Ресурсозберігаючого характеру цього процесу дотримуються з метою необхідності його ефективності при мінімально необхідному рівні залишків матеріальних ресурсів.

Дослідивши діючу методику аналізу ефективності використання ресурсного потенціалу ми прийшли до висновку, що в сучасній економічній літературі кожен елемент ресурсного потенціалу аналізується окремо і визначається відокремлено один від одного рівень ефективності їх використання. Тому необхідно вдосконалити методичний підхід до аналізу цих процесів, за допомогою чого встановити комплексний вплив факторів на узагальнюючі результативні показники діяльності підприємства і розрахувати резерви підвищення використання ресурсного потенціалу.

Джерела та література:

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 “Запаси”, затверджене наказом Міністерства фінансів України 20.10.1999 р. №246, зареєстроване в Мінюсті 02.11.1999 р. за № 751/4044 // Все про бухгалтерський облік. – 2001. - № 113 (659). – С. 49-52.
2. Чернелевський Л. М. Аналіз діяльності підприємств та банківських установ: економічний, фінансово-інвестиційний, стратегічний : підруч. / Л. М. Чернелевський, Н. Г. Слободян, О. В. Михайленко. – К. : Хай-Тек Прес, 2009. – 640 с.
3. Економічний аналіз і діагностика стану сучасного підприємства / Т. Д. Костенко, Є. О. Підгора, В. С. Рижиков, В. А. Панков, А. А. Герасимов, В. В. Ровенська. – 2-ге вид., перероб. та доп. – К. : Центр учбової літератури, 2007. – 400 с.
4. Кислиця О. Я. Економічний аналіз : курс лекцій / О. Я. Кислиця, І. М. Мягких. – К. : Вид-во Європ. ун-ту, 2005. – 171 с.
5. Економіка підприємства : навч. посіб. / І. М. Ботик, П. С. Харів, М. І. Хопчан, Ю. В. Піча. – 2-ге вид. – К., Львів : Каравела; Новий світ-2000, 2001.
6. Анализ хозяйственной деятельности предприятия : учеб. пособие / Л. Л. Ермолович, Л. Г. Сивчик, Г. В. Толкач, И. В. Щитиникова; под общ. ред. Л. Л. Ермолович. – Мн. : Интерпрессервис; СКОперспектива, 2001.